

Prosjektrapport: “Fra mekaniske verksteder til kjøpesenter og boliger – Arkiv kan fortelle historien”

MiA viser til deres ref. 2019/18375.

Ingress

Prosjektet «Fra mekaniske verksteder til kjøpesenter og boliger – Arkiv kan fortelle historien» skulle bidra til at kilder om mekanisk industri i Norge tilgjengeliggjøres. I dag har områder som tidligere var dominert av mekanisk industri blitt omgjort til boligfelt, og det er få merker igjen etter den mekaniske historien sin storhetstid på nedre Romerike. Arkivene vil kunne brukes til formidling og forskning av historie om områdene Strømmen og Sørumsand som i dag er ukjent for mange unge.

Arkivene

Prosjektet omhandlet å få ordnet og tilgjengeliggjort to store bedriftsarkiv: Strømmens Værksted og Sørumsand Verksted. Arkivet etter Strømmens Værksted befinner seg dels på Norsk Teknisk Museum (NTM) og dels på MiA-Museene i Akershus. MiA fikk sin del avlevert i 2000 og den inneholder dokumenter fra Strømmens Værksted, Strømmen Staal og en ansatt ved Strømmen Staal, ingeniør Møllevik. Da bedriften ble nedlagt, fikk ingeniøren med seg en del materiale hjem som siden ble levert inn til MiA. MiA var i kontakt med NTM med tanke på å samle arkivet, men dette var ikke ønskelig fra deres side. Det som nå er ordnet, katalogisert og

Museumstjenesten

Museene i Akershus

mia.no

Postboks 168
2011 Strømmen

Telefon: (+47) 47 47 19 80
E-post: post@mia.no

Org.nr:
974.935.390

MiA

tilgjengeliggjort er MiA del av arkivet. Arkivet utgjør 22 hyllemeter. Det andre arkivet var Sørumsand Verksted. Dette arkivet var tidligere gitt til Sørum og Blaker historielag, men ble oppbevart på rådhuset i Sørumsand. Arkivet måtte fysisk flyttes på grunn av kommunesammenslåingen mellom Sørum og Skedsmo kommuner (Lillestrøm kommune) da lokalene skulle disponeres til andre formål. I tillegg var det et resultat av arbeidet med bevarings- og samhandlingsplan for privatarkiv Akershus 2019-2025, at MiA ble bedt om å overta eierskapet. Arkivet utgjør om lag 50 hyllemeter.

Arkivet etter Strømmens Værksted/Strømmen Staal har stor variasjon i innholdet. Det finnes dokumenter fra saker vedrørende prosjekter og leveranser fra skipsteknisk avdeling, om produksjon av propeller, og rapporter og dokumenter angående rullende materiell. Videre er det dokumenter vedrørende verkstedets lokaler og utstyr, hullkort, egenproduserte trykksaker, avisutklipp, konstruksjonstegninger, kart og plantegninger. Det finnes også mer personlige dokumenter knyttet til direktørene av verkstedet som innboforsikring for personlig bolig, kvitteringer for restaurantbesøk og gamle skoleoppgaver. Ytterår for arkivet er 1872-2001.

Arkivet etter Sørumsand Verksted inneholder saksarkiv og korrespondanse fra 1930 til 1980-tallet. Mye av korrespondansen angår forespørsler, bestillinger, leveranser og reparasjoner av turbinmaskineri og møllemaskiner. I tillegg er det hovedbøker og regnskap fra 1933 – 1974, kundemapper og konstruksjonstegninger, dokumenter knyttet til verkstedets boligpolitikk og borettslag, bedriftsidrettslag og samarbeid om Aurskog-Hølandsbanens Museum for å nevne noe. Ytterår for arkivet er 1921 til 2003.

Gjennomføring

Prosjektet startet opp mars 2020. Det ble ansatt en prosjektmedarbeider som først arbeidet deltid og så fulltid fra juni. I tillegg til prosjektmedarbeider har noen av deltakerne i MiAs traineeprogram deltatt i prosjektet. Prosjektet ble dessverre forsinket noe. Det skyldtes delvis Covid-19 pandemien, men ikke minst at katalogiseringen av Sørumsand Verksted var mer omfattende enn forventet. Før

oppstart fremsto arkivet fra Sørumsand Verksted som mer ordnet enn Strømmens Værksted, men arbeidet med finordningen og fjerning av metall og plast var mer omfattende enn forventet. Begge arkivene er nå katalogisert i Asta, pakket i syrefritt materiell og i magasin samt tilgjengeliggjort på Arkivportalen.no. Se: https://www.arkivportalen.no/entity/nb-AFM_arkiv000000010383?ins=AFM og https://www.arkivportalen.no/entity/nb-AFM_arkiv000000017825?ins=AFM. Dette arbeidet ble avsluttet juni 2021.

I henhold til søknaden skulle MiA digitalisere deler av arkivet og publisere dette på Digitalarkivet. Dette arbeidet er foreløpig ikke fullført. Arkivene er så omfattende at det vanskelig lar seg digitalisere i MiAs digitaliseringslab. Det er derfor ønskelig å inngå et pilotprosjekt med Nasjonalbiblioteket med tanke på digitalisering.

Videre var det meningen å kontakte UiO/Oslo Met for å høre om arkivene kunne være aktuelle for masterstudenter. Dette har vært vanskelig å få til under pandemien, men vil også bli fulgt opp utover høsten. For øvrig har nettsider og sosiale medier vært benyttet løpende for å informere om arbeidet med de to arkivene. Der har det også fremgått at Arkivverket har bidratt med utviklingsmidler.

Som informert om i midlertidig rapport datert 240620, ble prosjektet dessverre ikke fullfinansiert da Olav Thons Allmennyttige stiftelse avsto søknaden. MiA har bidratt med egeninnsats og med MiA Traineeprogram. Se vedlagte regnskap for nærmere detaljer.

Oppsummering - gevinster

Nå som to store bedriftsarkiv er ferdig ordnet i tillegg til tidligere prosjekter som Foliefabrikken A/S og Blaker handelsforening, har MiA kun et stort (over 20 hyllemeter) uordnet bedriftsarkiv, nemlig Sætre kjeksfabrikk. For MiA er det dermed en stor gevinst at dette arbeidet er utført. Ordinære driftsmidler strekker ikke til, så dette arbeidet hadde ikke vært mulig uten tilskudd fra kommuner og Arkivverket.

MiA har økt sin kompetanse på privatarkiv, og da spesielt næringsarkiver, gjennom dette arbeidet. I fremtiden vil det bli enklere med kassasjon og bevaringsvurdering samt tidsberegning på denne typen prosjekter. I tillegg har MiA fått mer erfaring med masseregistrering av arkiver i Asta ved bruk av Excelskjema.

Når det gjelder digitalisering og publisering på Digitalarkivet, så har MiA valgt å arbeide med et mindre arkiv våren 2021 for å lære seg dette publiseringsverktøyet. I tillegg har MiA fått betydelig mer erfaring med digitalisering av arkiv ved å digitalisere alle arkivene fra Grinimuseet. Dette har gjort at vi anser det som nødvendig å finne en annen løsning på digitalisering av så store arkiver som disse bedriftsarkivene. Det betyr ikke at arbeidet stopper opp, men vil bli fulgt opp fremover i tid.

Med vennlig hilsen

Joel Boaz
avd. direktør

Katja Nicolaysen
Konservator NMF/
Kontaktperson fy.k.ledd privatarkiv Akerhus

MiA